

Bozulmamış bir insandı babam

Yerçekimi dışında hiçbir şey omurgasını eğemedi.

İmparatorluklar döneminin çöküşü, o çağ yangını, onun hem hayat çizgisinin hem karakterinin belirleyicisi olmuştu. Daha 20'li yaşların başındaydı, ana vatanında 'bir başına'ydı, güçlü olmak zorundaydı ve çoktan bir 'birey'di.

O doğmadan üç yıl önce, 1916'da bir İngiliz yayıncıya gönderdiği mektupta, "Hayatta tek gerçek duyumdur. Sanatta tek gerçek duyumun bilincidir" diye yazmış Fernando Pessoa.

Babam benim gibi bu cümlelere bir yerlerde rastlayıp, üzerinde günlerce düşünmemişti. Ama şairin ne demek istediğini belki de doğduğunda biliyordu.

Benim 'insan' ve 'hayat' hakkında kafa yordüğüm pek çok şeyi de o zaten 'kendiliğinden' biliyordu. Sanıyorum hep o tuhaf temel bilgiyle, doğru insan olmak sezisiyle yaşadı ve yaşadığı gibi de öldü: Fiyakalı giysilerin gizlemesine gerek olmaksızın lekesiz, adam gibi ve bozulmadan.

Adam olmanın, bir *cheaklist*'i yoktur, bunu ölçecek kantar da kimsenin tekelinde değil elbet. Ama 'adam olmak' diye bir şey vardır. Benim babam onlardandı.

Dürüstlük, gizli veya haksız kazanca akıl erdirememek, gücü yettiği sürece emeğinle yaşamak, kimseye haksızlık yapmamak, blöf üstünlük taslamalarıyla alçalmamak gibi, bunların onun 'kırmızı çizgisi' olduğunu bütün bir yaşamla kanıtladığı, miras değerler olarak bana bırakmak istediğini yetiştirirken hissettirdiği, zaten tersi elbette söylenemeyecek şeyleri meziyet sayarak yaşamaktan söz etmiyorum. Bunlar, gençliğimde sosyalizme gönül vermemde onun üzerimdeki hakkıdır aynı zamanda.

Asıl, Şairin, "Hep aç olan zavallı şeytanlar: yemeğe aç, üne aç, hayatın tatlılarına aç olanlar" dedikleri onun özünün hamurundan değildi. Onu bozulamayan yapan esas buydu. Bırakın "dünya değişti, değerler değişti, şimdi artık hayat şöyle, böyle" uydurmalarına ayak uydurmayı; o öylelerin oynadığı oyunları görmeyi, işitmeyi bile istemedi. "Her şey bir şeye karşı

koyduğu için yaşar” da demişti Pessoa; babam bunu da okumamıştı. Ama biliyordu.

“Bir kişilik bulmalı, kişiliğin yitimi içinde” vebasası içinde en zor olanı, hiçbir gayret göstermeden başardı: Neyse, kimse, hep o oldu.

Artık yaşlıydı. Yerçekimi merhametsizce onu aşağı çekiyordu. Şimdi iş yaşlanmanın artan alametleriyle adam gibi baş edebilmekteydi. Yaşama Sanatı, alışkanlıkların bilinçli idaresiydi aynı zamanda ve onun bunu o sözünü ettiğim disiplinli, titiz ve efendi bozulmamışlığıyla sürdürmesini hayranlıkla izledim. Wilhelm Schmid’in önerdiği yaşlanma tamı tamına buydu.

Bir gün ona, “Yaşlanmanın hiçbir anlamı olmayan, dolayısıyla bütün imkânlarla önlem alınması gereken bir şey olarak yorumlanması modern çağda ifrata varan *Benizminin* bir ürünü olabilir; ebediyen genç kalacak bir Ben’in propagandacısıdır bu izm: her yerde hazır ve nazır ve ebedi Ben...” uzun cümlesini okudum. Bunu yapmayı izlemekte zorlanacağını bile bile istedim. Sessizce dinledi.

Aynı kitapta “Popüler dilde yaşama sanatından gamsızca yaşayıp gitmek anlaşılır” ironik cümlesi de vardı. Onu da okudum. Zaman zaman yaptığı gibi, o sevimli “Hadi oradan!” gülümsemesiyle, gözlerimin derinlerine baktı.

Çünkü o da, ben de, çok şükür algılayabiliyorduk ki, “yaşlanmanın doğal bir anlamı, bireyin yaşam dalının eğilmekte olduğu gerçeğine yavaş yavaş alışması” olabilirdi. Karşılıklı olarak böyle yapmalıydık.

İkimiz de ölümün yaklaşmakta olduğunu elbette biliyorduk.

Ama onunla göz göze gelmeden, hatta o kelimeyi bir kez bile kullanmadan ama geri planda onu konuşarak uzun bir dönem geçirdik. Kendi planına göre sürdürdüğü bir tür “devir teslim” sürecini saygı ve sabırla izledim. Bir insanı kemale erdiren şeyin kendisi için değil başkaları için yaptıkları olduğunu epey önce öğrenmişim.

Doğrusu, eğer ‘doğru’ diye bir şey varsa eğer, “hâlâ iyi kötü serpilken bitkiler gibi kendisi ve başkaları için olabildiği kadarıyla çiçek açmaya devam etmek ama sükûnetle solmaya da razı olmak” tı.

Bunda sessizce anlařtık.

Morgtan alıp yıkanmaya götüreceğim sabah, görevli memur onu son kez bana teslim ederken, cansız bedeninin karşılığında benden onun 'nüfus kâğıdını' istedi ve artık o kimliğin 'yok edileceğini' söyledi.

İşte o anda "fani" olanın aslında ne olduğunu anladım.

Bu babamın bana öğrettiği en son şey oldu.

Oysa Fernando Pessoa, adsız bir řiirinde, "Ölüm yolun dönemecidir, ölmek bir daha görünmemektir sadece" demişti.

Eminim, babam bunu da biliyordu.

Bülent Korman

řubat 2015